

SIEGFRIED OBERMAIER: Caligula hrozivý bůh

Z toho všeho Caligula usoudil, že ani na Capri není jeho život bezpodmínečně v bezpečí, ale s tímto malým zlem se musel smířit. V Římě by se stal Seianovou obětí, a i kdyby ho přežil, tak přece nechce být nástupcem druhého muže ve státě, nýbrž prvního. Veškerá moc vycházela z tohoto malého ostrova, a tak bylo důležité zůstat naživu tady.

Caligula cítil, jak ho císař někdy zkouší. Tu a tam mu položil nevinnou otázku o tom či onom a pak jakoby nesoustředěně a na okraj poslouchal odpověď. Caligula však cítil, že císař všechno registruje a na nic nezapomíná.

Další zkouška zřejmě spočívala v tom, zasvětit mladíka do svých neřestných potěšení. Předvedl mu své chlapce a dívky a počínal si přitom tak nestoudně a senilně, jako by neměl žádného svědka. Do bazénu tepidaria si vzal k sobě několik osmiletých chlapců, cákal a hrál si s nimi ve vlažné vodě, jako by to byly jeho děti. Caligula se proti své vůli usmál a zeptal se, jestli může k nim.

" Jen počkej, Gaie, ta hra ještě neskončila. Možná, že se ti potom už tolik líbit nebude." Dal chlapcům znamení a s roztaženými nohama se ve vodě postavil. Potopili se a proplouvali mezi jeho hubenými stehny, přitom se hravě dotýkali jeho údu, hladili ho, třeli, až se poněkud vztyčil.

" Tak, Fane, teď jsi na řadě ty. Pojď sem!"

Připlaval trochu obtloustlý, ale krásný chlapec, potopil se a jako ryba chňapl po napůl ztopořeném penisu. Císařův obličej znetvořený vyrážkou se obrátil ke Caligulovi.

" Vidíš to, drahý vnuku? Ach, to je ono, dělá to dobře, jen tak dál, Fane, nebuď líný, nestyď se, moje rybičko, moje tlust'oučké prasátko..."

Přitom nespouštěl Caligulu z očí. Později chlapce vyhnal z bazénu a nechal se otroky osušit.

" No, jak se ti to líbilo?"

Caligula přikývl a v tváři se mu nic nepohnulo.

"Roztomilá hra, taky by se mi líbila. Příště mě k ní přizvi, Auguste. V Římě jsem takovou příležitost neměl, ale vždycky jsem rád, když se mohu něco nového naučit."

" Tady toho moc k učení není, Gaie. Stačí, když roztáhneš nohy. Kdyby mě tak viděli senátoři..." Caligula mávl rukou.

" Ti se vyžívají ve svých hříčkách. Každý hledá potěšení tam, kde ho najde. Copak Římské říši škodí, když se její císař baví? Kdo se baví, je spokojený a spokojený kníže je požehnáním pro celou zemi."

" Těší mě, že to vidíš takto."

Caligula překvapeně zavrtěl hlavou.

"A jak by se to dalo vidět jinak?"

"Pár pokrytců se vždycky najde. Rádi by dělali totéž, ale jsou příliš zbabělí se k tomu skutečně odhodlat."

"Ti jsou nejhorší," přisvědčil Caligula a věděl, že zase obstál v jedné zkoušce.

v

Charea se smutně usmál.

"Básníci si to usnadňují. Pohodlně si sedí ve svých pokojích a udílejí moudré rady. Pochodoval někdy tenhle Vergilius přes lesy v Germánii, kdy se muselo počítat s tím, že za každým keřem číhá vraždychtivý plavovlasý obr, který - když budeš mít štěstí - ti jen usekne hlavu, ale který tě také může stáhnout z kůže nebo ti odříznout koule. To se pěkně zpotíš, kamaráde. A všechny básníky bych poslal do podsvětí!"

v

Germánští osobní strážci sledovali pár s nepohnutou tváří. Dostali od císaře dvojitou mzdu a spoustu darů. Za to by prokázali císařskou čest i chrochtajícímu praseti.

Když osaměli, Lepidus věřil, že císař vyklouzne za své role a někde s ním proflámuje noc. Ale bronzové kuličky vodních hodin ještě neohlásily půlnoc a do té doby byl Caligula ženou.

"Buď ke mně něžný, drahý," cukroval na Lepida, "a udělej mě šťastnou."

Svlékl ženské šaty, klesl na podlahu, po čtyřech lezl k lůžku a vystrkoval nahý, chlupatý zadek.

"Znásilni mě, Lepide, dělej se mnou, co chceš, patřím ti." Pak se otočil a zařval na Lepida: "Tak už pojď a vlez mi tam! Není to poprvé a tentokrát to můžeš udělat doopravdy!"

Lepidus pomalu odkládal oblečení, ale chlupatý zadek ho nevzrušoval. Jako většina římských zpustlíků to už zkoušel i s chlupci, ale to byla kulatoučká, holá stvoření, a ne tenhle chlupatý ohava...

Caligula se vzpřímil. "Nejde ti to, co? Moje božstvo tě zve k mystickému spojení, proměnění se kvůli tomu v ženu a ty tady stojíš a penis ti visí jako mrtvý červ. To bychom ho mohli docela dobře odříznout, co? Něčeho tak mrtvého a zbytečného se člověk přece rád zbaví."

Caligula vytáhl dýku, kterou měl vždycky v loži, a vyrazil na Lepida. Jestli se mě dotkne, vyrazím mu dýku z ruky a zardousím ho, pomyslel si Lepidus. Vtom bronzová kulička vodních hodin s tichým cinknutím padla do kovové misky.

Caligula se zaposlouchal, položil dýku na její místo a řekl:

"Teď jsem zase muž. Fortuna ti byla milostivá, Lepide. A protože jsem muž, dohrajeme tu

hru do konce." Přitáhl nahého Lepida k loži a rozkázal: " Lehni si na břicho!"

Lepidus, ještě ohromený hrůzou z dýky, uposlechl. Pak uslyšel Caligulův hlas.

" Jako ženu jsi mě nechtěl, teď mě musíš snést jako muže."

A Lepidus cítil, jak císař vnikl do jeho těla. Ve stejném okamžiku si pomyslel: teď jsi zašel příliš daleko, Caligulo. To tě bude stát život.

v

...Za bezvětrí slýchal od vesel úpění otroků, kteří podle rychlých tvrdých úderů udavače rytmu vykonávali v řetězech svou práci. Po několika letech byla jejich síla vyčerpána a veslařská lavička se stala úmrtním ložem. Jednou byl Sabinus náhodou svědkem, jak vytáhli ven mrtvé tělo a hodili je do moře. Kůže na zádech byla pokryta zduřelými jizvami a mezi nimi byly čerstvé krvavé stopy po důtkách.

" Ten to má za sebou," ušklíbli se námořníci. " Stejně si tam dole ale lpí na životech jako my. Je to divné..."

v

Císař však jako by vlastnil nevyčerpatelné prostředky. Několik dní předtím, než chtěl vyrazit na plánovaný letní pobyt do Bauli, pořádal nevidanou hostinu na počest vozataje Eutycha. Byli na ní pozváni všichni příznivci "Zelených" a směli přivést své přátele a příbuzné.

Stovky lidí proudily do císařského hodovního sálu, jehož nádhera vyrazila jindy dost hlučným fanouškům dostihů dech. Většinou to byli prostí a dot drsní lidé, kteří rozuměli ušlechtilým koním a klusáckým dostihům, jinak ale neměli žádné vysoké nároky. Živili se většinou pšeničnou kaší, zeleninou a ovocem, jen o svátcích měli na stole jednoduchou pečení nebo rybu. Teď byli zaplaveni spoustou pokrmů, jejichž jména často ani neznali a které jim většinou ani nechutnaly.

S viditelným potěšením sledoval Caligula hosty, kteří se vypořádávali s neobvyklými jídly jen s obtížemi. Jeden vyděšeně a opatrně žvýkal kousek plšika naloženého v medu, druhý s bledou tváří míchal omáčku z pepře, medu, octa a datlí, ve které plavala býčí a beraní varlata.

Caligula skoro zapomínal jíst, jak ho ti prostěáčci rozveselovali. Když zjistil, že někteří si neberou a jen žvýkají suchý chleba a pijí víno, poslal k nim ceremoniáře se vzkazem, že císař by se cítil uražen, kdyby jeho pokrmy odmítli. Tak si museli pořádně nabrat a otevřít dokořán pusy na jeřáby plněné ingverem, ragú z pavích a bažantích mozků, ze skřivánčích a slavičích jazýčků, museli sáhnout do velkých bronzových kotlů, kde plavaly dušené pochvy jalovic a sviní. Když pak na velkém stříbrném podnose přinesli mořskou pannu jako živou, s něžnou tváří a nahými prsy, bylo toto mistrovské dílo šikovných rukou kuchařů pozdraveno udivenými a zděšenými výkřiky.

Caligula spokojeně kýval hlavou.

" Podařená hostina. Konečně směli ti ubozí pacholci od koní pojíst jako císař."

V mohutném těle Cassia Chaerey dlela citlivá duše, a tak mu to neustálé popichování opravdu vadilo. Na druhé straně se zdálo, že císař mu stejně jako dřív věnuje plnou důvěru a své pokořující "žerty" považuje za nevinné škádlení, které musí voják vydržet. Před dvěma dny byla na Chaerovi opět řada, aby velel palácové strážci, a jako tak často v poslední době s úzkostí žádal o heslo. Císař už ho příliš neškádlil a tribun ze srdce doufal, že jednoho dne přestane vůbec.

Caligula však měl špatnou náladu a ulevilo se mu, jen když druhé zraňoval a urážel. Kromě toho byl opilý. Potácel se a objevil se u dveří své ložnice podpírán sluhou.

" Podívejme, podívejme, můj statečný Charea. Herkules s hláskem nymfy...Nejsi na chlapce, Charea, že ne. Řekni svému císaři pravdu."

Caligula přistoupil docela blízko, Charea ucítil jeho zkyslý vinný dech, jasně viděl odulý a do cynického šklebvu stažený obličej.

" Ne, imperátore!" vypravil za sebe Carea a stěží zachovával rozvahu.

Caligula se k němu naklonil ještě víc.

" Nebo jsi eunuch? Připravil tě někdo o vejce? To se potom hlas zvýší. Ale to nemůže být. Rostou ti vousy - jsi opravdu muž." Caligula se rozesmál, ustoupil o pár kroků a nepřírozeně vysokým hlasem tak, aby to všichni slyšeli, pokračoval: " A teď chce můj drahoušek heslo, že? Dlouho jsem o něm přemýšlel a konečně mě napadlo to pravé."

Popotahoval si tógu jako stydlivé děvčátko a vydechl: "Amor!"

Charea opakoval: " Dnešní heslo imperátora: Amor!"

Caligula se na něj posměšně podíval a s chichotáním tanečním krokem odcházel.

Několik tribunů bylo vždycky ve službě nepostradatelných, a tak jich teď v přijímacím sále stálo před Arrecinem Clementem v pozoru devět. Prefekt nevypadal zrovna jako válečník, byl však ctižádnostivý a předvídavě mazaný.

" Pretoriáni, je mi líto, že záležitost, kvůli které vás sem na císařův rozkaz svolávám, není radostná. Jde o císařovy sestry a jejich hlídání na Pontských ostrovech. Císařem přímo jmenovaný velitel stráže na Pontii, centurio Aulus Priscus se dal podplatit Julií Livillou a zprostředkoval jí posílání dopisů a zpráv. S politováním musím říci, že nám, pretoriánské gardě, udělal ostudu. Byl předvolán, přiznal se a císař si přeje, abychom rozsudek nad ním vynesli my, jeho kamarádi. Víte, jak velmi nám císař důvěřuje a naši věrnost stále znovu odměňuje zvláštními výsadami a dary. Priscus se tedy dopustil nejen velezrady, ale také zklamal důvěru, a tak posvrnil čest celé gardy. Za to je jediný trest - potupná smrt. Navrhují, aby byl velezrádce Priscus připután ke kůlu a bičován tak dlouho, dokud nezemře. Kdo je pro, ať zvedne ruku."

Důstojník se na to sice díval skepticky, ale povinně předal hlášení dál, až konečně dospělo k prefektovi pretoriánů Arrecinu Clementovi. Ten, aby se sám nevydával v nebezpečí, musel případ přezkoumat, a tak byl Sextus Papinius zatčen. Mladý muž se zapléтал do rozporů, které vzbuzovaly podezření, a nakonec byl o případu informován císař.

" Mučte ho tak dlouho, dokud nevyzradí jména, dbejte však na to, aby nezemřel!" znělo císařské nařízení. Mučivý výslech se konal v palatinském žaláři, protože císař chtěl mít okamžitě čerstvé zprávy.

Zkušeni a za dobu Caligulovy vlády dobře vycvičení katovi pacholci napjali Papinia do skřipce a pomalu mu kloub za kloubem vymykali. Hlava mučeného se v bolesti zmítala ze strany na stranu, klouby s praskotem vyskakovaly z pouzder, Papinius křičel, sténal, vzlykal, ale na otázky neodpovídal. Jeden z pochopů vzal těžké dŕtky, do jejichž řemenů byly vpleteny trny a olovené kuličky. Napnutá kůže praskala hned po prvních úderech a týraný zoufale řval. Po dvaceti úderech se jeho záda a hýždě proměnily v krvavou masu.

" Přestaňte!" zavelel vyslychající pretorián. " Císař chce, aby zůstal naživu!"

Ale ani při dalším týrání z něj nebylo možné dostat nic kromě úpění, sténání a řevu. Zatím ho tedy nechali být a ohlásili stav věci císaři.

Caligula triumfoval. Bylo to vítězství - vítězství na celé čáře! Chtěl z popravý zrádců udělat velké divadlo a dlouze se radil se svými rádci, jak to provést. Jako místo popravý byly určeny Vatikánské zahrady a bylo pozváno mnoho diváků.

Vatikánské zahrady se rozkládaly za smyčkou Tibery u Augustova mauzolea směrem na západ a už dávno patřily císařově rodině. Caligula tam nechal zřídít stadion, dráhu pro závody vozatajů a jiná sportovní klání. Tam se také tyčil obelisk z Helipole, pro který tehdy musela být postavena zvláštní loď.

Tady měl za soumraku zasedat soud, a tak pretoriáni s pochodněmi obstoupili císařskou lóži a místo, kde se měly popravý konat. Senátoři, jezdcí a další diváci se seskupovali kolem na terasovitých stupních.

Když pretoriáni zapálili pochodně, bylo to znamení pro čekající, aby zaujali svá místa. Přišli všichni pozvaní: senátoři v tógách s purpurovým lemem a ve vysokých kožených červených holínkách, patricijové zvučných jmen, které v Římě znalo každé dítě. Dostavili se i lichotníci a podlézavci, aby si jich císař všiml a mohl odměnit jejich horlivost.

Když byla všechna místa obsazena, uplynula dobrá půlhodina, než zazněly fanfáry a objevil se císař s chotí, následován houfem přátel a císařských úředníků. Byl mezi nimi Helikon, tanečník Mnester, Callistus, Asiaticus a Caesoniiny společníci. Pak byli v těžkých potech předvedeni odsouzení. Sexta Papinia museli nést, protože mučení tak zchromilo jeho údy, že nemohl ani chodit, ani stát. Za ním kráčel kvestor Betilinus Bassus, tři senátoři, pak ještě tucet dalších, kteří byli nějak se spiknutím spojeni. Pro každého z nich byl připraven kůl vražený do země, k němuž byli připoutáni. Předstoupil úředník císařského soudu, přečetl obžalobu a rozsudek:

" všichni obžalovaní byli uznáni vinnými z velezrady a spiknutí proti císaři a jsou odsouzeni k bičování a stětí hlavy." Caligula se už nemohl udržet a vykřikl za svého trůnu dolů:

" No, vyplatilo se vám to? Věřili jste, že je tak snadné zabít císaře, vy zbabělí, proradní lumpové? Jste horší než chátra, jste odpadky lidstva! Teď na vlastní kůži pocítíte, co přináší zrada na císaři!" Dal znamení a stěžkým oddychováním usedl.

Odsouzencům strhali z těl šaty a za každého se postavil jeden pretorián s těžkými důtkami v ruce. Pak pleskly první rány dopadající na nahá záda, ozvaly se první výkřiky a Caligula se hlučně rozesmál.

" To zní jako krásná hudba! Jen přitlačte, chlapci, ať ty vaše nástroje hrají ještě lépe. Co je s Bassem, proč od něj neslyším ani hlásku?"

Den předtím přšlo a pretorián, který bičoval Bassa, vždycky sklouzl po vlhké zemi. Caligula si toho všiml a zvolal:

" Dejte tomu muži pod nohy šaty, ať se mu lépe stojí!"

Voják se postavil na zmuchlanou tógu odsouzence a tloukl tím horlivěji.

Cassius Chaerea stál s několika dalšími tribuny kolem císařovy lóže. Sledoval, jak se nahá těla přivázaná ke kůlům pod ranami kožených důtek, zanechávajících na zádech krvavé brázdy, svíjela. Pro Chaereu to nebyl nový pohled. V legii viděl bičování mnohokrát, ale tam následovalo vždycky po určitém provinění a počet ran byl předem stanovený. Teď byli odsouzení bičováni do bezvědomí. Ostatně pochyboval o vině některých z nich. Jak dlouho ten krvavý rej ještě potrvá? A pořád musí pretoriáni vykonávat katovské služby, neboť uspokojit nejvyššího kata je čím dál obtížnější.

Tu a tam byl někdo z bičovaných v bezvědomí sňat z kůlu a položen na zem. Pod nosem mu přidrželi ostré esence, aby zase přišel k sobě a jen tak snadno nezemřel. Caligula několikrát na katy křičel:

" Musí cítit, že umírají. Nechci, aby umřeli rychle."

v

Cornelius Sabinus už při prvním pohledu na Quinta Cuculla vytušil, že s ním bude mít problémy. Mezitím si podrobněji prostudoval jeho spis. Mnoho poznámek v něm svědčilo o dlouhém, promarněném životě.

Přitom všechno začalo slibně. Cucullus se narodil v Galii jako syn bohatého obchodníka s vínem, neměl však do takového spořádaného života chuť. Přenechal obchod mladšímu bratrovi a vstoupil do galských legií. Měl bystrou hlavu, uměl číst a psát a brzy se stal centurionem, i když ho jeho prudkost a záliba ve rvačkách několikrát posunuly zpět. Zdála se mu zjizvená jako zorané pole, protože jeho seznam trestů byl v celé legii nejdelší. Jako centurio zpohlavkoval jednoho tribuna, o vlasek ušel katovi, byl zbičován, degradován a přeložen do africké legie. Tam se několikrát osvědčil v šarvátkách s domorodými povstalci, přišel o oko a získal dvě jizvy v obličeji. Byl pak povýšen na decuriona, tedy velitele jízdního oddílu. V horké, suché pustině afrického tábora propadl pití a hraní. Když se při hře v kostky domníval,

že byl podveden, skoro utloukl kamaráda. Nebyl sice degradován, ale na neurčitou dobu přidělen ke strážní hlídající vyhoštěnce. Tak se dostal na Pandaterii. Netrvalo ani týden a mezi ním a Sabinem došlo ke srážce. Cucullus byl tvrdý a neoblíbený velitel a choval se ke svým mužům tak, že někteří z nich dokonce pomýšleli na sebevraždu. Kromě strážní služby neměli vojáci na Pandaterii žádné jiné úkoly a Cucullus zavedl "kvůli disciplíně" nemilosrdný dril. Museli cvičit boj se zbraněmi, obíhat klusem ostrov a běda tomu, kdo se šetřil nebo dokonce odmlouval! Důtky jen zřídka visely na stěně, protože Cucullus se legionářům tvrdě mstil za vlastní pokažený život. Rány, které za svou dlouhou službu sklídl, dával teď dál a v kasárnách pořád leželi tři nebo čtyři muži na břicho a čekali, až se jim rány zhojí.

v

Hry gladiátorů pokračovaly vystoupením dvou párů Thráků, kteří bojovali se zakřivenými meči a na obranu měli malé kulaté štíty. Byli to však váhavci a ze strachu, aby jeden druhého neporanili, kolem sebe hlavně poskakovali a vířili písek. Císař zíval a publikum řvalo nadávky a urážky:

" Jestli nepřidáte, budeme tady ještě večer!"

" Hněte se, vy lenoši!"

Nakonec byl do arény vyslán poháněš, který vlažné bojovníky tak dlouho pobízel ostrými ranami důtek, až byli ochotni jeden druhého zabít.